

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค เกี่ยวกับกระบวนการในการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร มีดังนี้
  - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเอกสาร คือ สำนักงานกลุ่มโรงเรียน จำนวน 59 กลุ่ม
  - 1.2 กลุ่มตัวอย่างประชากร คือ ประธานกลุ่มโรงเรียน จำนวน 59 คน เลขานุการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 59 คน รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 118 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในการศึกษา 2532
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้
  - ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ
  - ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียน เป็นแบบตรวจสอบรายการ
  - ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน เป็นแบบตรวจสอบรายการ
  - ตอนที่ 4 แบบศึกษาเอกสารแบบมีโครงสร้าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการโดยขอความอนุเคราะห์ จากผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน เพื่อขอความร่วมมือไปยังกลุ่มโรงเรียน โดยผ่านสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอทุกแห่ง จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งให้ศึกษานิเทศก์อำเภอและกิ่งอำเภอ แล้วผู้วิจัยไปขอรับแบบสอบถามด้วยตนเอง ในส่วนของการศึกษาเอกสารนั้น ผู้วิจัยเดินทาง ไปศึกษาเอกสารที่สำนักงานกลุ่มโรงเรียนทุกแห่งด้วยตนเอง แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 118 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาทั้งสิ้น 114 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.61

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 - 40 ปี มีอายุราชการตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

2. กระบวนการนิเทศการศึกษา ภายในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ในปีการศึกษา 2532 ปรากฏผลดังนี้

2.1 สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

ด้านการศึกษาข้อมูล เพื่อให้ทราบสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ ประชานกลุ่มและ เลขานุกรกลุ่มโรงเรียน ส่วนใหญ่ปฏิบัติโดยศึกษาข้อมูลจากผลการปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่านมา

ด้านการดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ ประชานกลุ่มและ เลขานุกรกลุ่มโรงเรียน ส่วนใหญ่ปฏิบัติโดยการวิเคราะห์จากรายงานผลสรุปด้านต่างๆ ในรอบปีที่ผ่านมา

ด้านการปฏิบัติในการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศการศึกษา ผู้ที่ปฏิบัติการสำรวจปัญหาส่วนใหญ่ คือ คณะกรรมการกลุ่มและครูวิชาการกลุ่ม

ด้านการกำหนดเวลาในการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ โดยส่วนใหญ่ กลุ่มโรงเรียนกำหนดไว้ก่อนสิ้นปีการศึกษา

ด้านการจัดลำดับข้อมูลจากการสำรวจ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศการศึกษา ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยการจัดเรียงลำดับตามความจำเป็นของปัญหา

2.2 การวางแผน การกำหนดทางเลือก การทำโครงการ

ด้านการดำเนินการตามแผนงานและ โครงการ ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ ปฏิบัติโดยการจัดให้มีผู้รับผิดชอบโครงการ

ด้านการกำหนดทางเลือกสำหรับการดำเนินการนิเทศ ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการ โดยเรียงลำดับความสำคัญของทางเลือกที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา

ด้านการปฏิบัติตามขั้นตอน ก่อนที่จะดำเนินการนิเทศตามโครงการ ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการ โดยประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำความเข้าใจรายละเอียดของ โครงการ

ด้านการวางแผนในการนิเทศ ติดตาม กำกับและประเมินผล ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยการจัดประชุมคณะกรรมการวางแผน ของกลุ่ม

ด้านการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานการนิเทศ ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยการจัดประชุมคณะกรรมการวางแผนของกลุ่ม

ด้านการกำหนดวิธีการดูแล ติดตาม กำกับ การปฏิบัติงานด้านวิชาการของครู ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยใช้การสังเกต การปฏิบัติงานของครูตามสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

ด้านการกำหนดตัวบุคลากร ในการจัดทำโครงการนิเทศของกลุ่มโรงเรียน ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยการจัดตั้งกรรมการกลุ่ม

2.3 การสร้างเครื่องมือ การกำหนดวิธีการในการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน

ด้านการจัดทำ จัดหาเครื่องมือและสื่อ เพื่อช่วยในการนิเทศการศึกษา ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยการใช้เครื่องมือในการตรวจติดตามการปฏิบัติงานที่กลุ่มสร้างขึ้น

ด้านการใช้เครื่องมือในการปฏิบัติการนิเทศ ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยแบบสังเกต

ด้านการจัดสร้าง เครื่องมือในการนิเทศการศึกษา ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยมอบหมายให้ครูวิชาการกลุ่ม เป็นผู้จัดสร้างเครื่องมือ

ด้านการดำเนินการให้บุคลากรภายนอกกลุ่ม มีส่วนร่วมในการจัดสร้างหรือจัดหาเครื่องมือนิเทศการศึกษา ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยเชิญศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ มาช่วยสร้างเครื่องมือ

ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ในการสร้างเครื่องมือนิเทศการศึกษา ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ ปฏิบัติตามนโยบายของกลุ่มโรงเรียน

ด้านการจัดหาสื่อ เพื่อช่วยในการนิเทศการศึกษา ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยจัดทำเป็นแผนภูมิ แผนภาพ

ด้านการประเมินผลการใช้ เครื่องมือในการนิเทศการศึกษา ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยประเมินผลจาก การพัฒนาของผู้รับการนิเทศ

2.4 การปฏิบัติการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน

ด้านการแนะนำวิธีการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ให้ผู้นิเทศทราบก่อน ประธานและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยการประชุมชี้แจงคณะผู้นิเทศ

ด้านการกำหนดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน ประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยแจ้งให้โรงเรียนทราบล่วงหน้า ด้วยการกำหนดปฏิทินไว้ล่วงหน้า

ด้านการกำหนดวิธีการที่ใช้ในการนิเทศไว้ก่อนการนิเทศ ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยการกำหนดวิธีการนิเทศเป็นรายบุคคล

ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยกำหนดตัวผู้ปฏิบัติ คือ ประธานกลุ่ม ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าสำนักงาน ครูวิชาการกลุ่ม และครูวิชาการสำนักงาน

ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาที่ดำเนินการมาแล้ว ประธานกลุ่ม และ เลขานุการกลุ่มโรงเรียน ดำเนินการอย่างประสบผลสำเร็จส่วนใหญ่ ในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

2.5 การประเมินผลการจัดทำรายงานผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ด้านการสรุปผลการนิเทศแจ้งให้โรงเรียนทราบภายหลังจากการนิเทศการศึกษา ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติโดยแจ้งให้ทราบ โดยการบันทึกในสมุดนิเทศของโรงเรียน

ด้านการสรุปผลการปฏิบัติการนิเทศในโรงเรียนให้คณะครูผู้นิเทศทราบ ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยสรุปผลการนิเทศจากการประชุมทุกครั้ง ภายหลังจากการนิเทศ

ด้านการประเมินผลการปฏิบัติการนิเทศ ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติคือ การประเมินผล โดยการประชุมสรุปผลการนิเทศของคณะกรรมการ

ด้านการรายงานผลการนิเทศการศึกษา ให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอและ โรงเรียนในกลุ่มทราบ ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติโดยรายงาน ให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอทราบตามแบบฟอร์มที่กำหนด

ด้านการรายงานผล การปฏิบัติการนิเทศการศึกษาในกลุ่มโรงเรียนที่ผ่านมา ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยสรุปผล วิเคราะห์ผล เป็นแผนภูมิ ตาราง กราฟ

3. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ในปีการศึกษา 2532 ปรากฏผลดังนี้

3.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเพื่อวางแผนการนิเทศ ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่อง ขาดบุคลากรหลักในการวิเคราะห์แผนงานหรือโครงการ

3.2 ด้านการกำหนดแนวทางในการนิเทศการศึกษา ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องขาดเครื่องมือหรือวิธีการที่เหมาะสม

- 3.3 ด้านการจัดทำโครงการ ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียน ส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องขาดเครื่องมือและบุคลากรในการดำเนินการ
- 3.4 ด้านการปฏิบัติตามขั้นตอนการวางแผนในการนิเทศการศึกษา ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่อง ขาดการติดตาม ควบคุม กำกับ ในแต่ละขั้นตอน
- 3.5 ด้านการสร้าง เครื่องมือนิเทศการศึกษา ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องขาดต้นแบบที่จะใช้ เป็นแนวทางในการสร้าง เครื่องมือ
- 3.6 ด้านการจัดทำ จัดหาวัสดุสำหรับสร้าง เครื่องมือ ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่อง งบประมาณมีจำกัด
- 3.7 ด้านการนำเครื่องมือไปใช้ ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียน ส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่อง เครื่องมือไม่ครอบคลุมงานที่จะนิเทศ
- 3.8 ด้านการพัฒนาวิทยากรนิเทศ ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียน ส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่อง ไม่มีการจัดอบรมผู้นิเทศมาก่อน และขาดเอกสารคู่มือ การนิเทศ
- 3.9 ด้านบุคลากรในการดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่อง ผู้นิเทศมี ภารกิจประจำมาก ไม่สามารถนิเทศได้เต็มเวลาและความสามารถ
- 3.10 ด้านการดำเนินการนิเทศตามนโยบายของหน่วยงานแต่ละระดับ ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่อง ไม่สามารถ ดำเนินการตามนโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน
- 3.11 ด้านวิธีการนิเทศ ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่อง การนิเทศเป็นรายบุคคล
- 3.12 ด้านบุคลากรซึ่ง ไม่สามารถออกปฏิบัติการณ์ได้ ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่อง ไม่มีเวลาในการออกปฏิบัติการณ์ นิเทศ เพราะมีงานประจำมาก
- 3.13 ด้านการปฏิบัติการณ์นิเทศภายในกลุ่มโรงเรียน ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่อง ขาดความร่วมมือจากผู้บริหาร โรงเรียนในกลุ่ม

3.14 ด้านการกำหนดนโยบายการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน
ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่อง ขาดความ
ชัดเจนในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับผู้ทำหน้าที่นิเทศอย่างแท้จริง

3.15 ด้านงบประมาณ ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่มี
ปัญหาและอุปสรรคในเรื่องงบประมาณที่จัดสรรให้ไม่เพียงพอ

3.16 ด้านการประเมินผล การนิเทศการศึกษา ประธานกลุ่มและ เลขานุการ
กลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่อง ขาดเครื่องมือที่มีคุณภาพในการประเมินผล

3.17 ด้านระยะเวลาในการประเมินผล ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่ม
โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่อง ไม่สามารถดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนด
ไว้ได้

3.18 ด้านการรายงานผลการนิเทศการศึกษา ประธานกลุ่มและ เลขานุการ
กลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่อง ไม่สามารถรายงานผลได้ครบทุกครั้ง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารของกลุ่มโรงเรียน เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ
การศึกษาภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ปรากฏผลดังนี้

4.1 ด้านแผนปฏิบัติการของกลุ่มโรงเรียน ส่วนใหญ่ปฏิบัติโดย จัดทำเป็นรูป
เล่ม ตามแบบฟอร์มที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอกำหนดให้ ผลการปฏิบัติงาน
บรรลุตามเป้าหมาย แต่ยังมีปัญหาและอุปสรรคในด้านบุคลากรซึ่งมีจำนวนจำกัด

4.2 ด้านโครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน ทุกกลุ่มได้จัดทำเป็น
โครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี ผลการนิเทศได้ปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในแผน สำหรับ
ปัญหาและอุปสรรคเท่าที่พบคือ การขาดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการนิเทศ

4.3 ด้านสมมุติบทกการประชุมของกลุ่มโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่มีสมมุติบทก
การประชุม ที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาโดยเฉพาะ และได้นำผลการบันทึกการประชุมมา
ปฏิบัติ แต่ปัญหาการนิเทศที่บันทึกไว้ ยังไม่ได้รับการแก้ไขเท่าที่ควร

4.4 ด้านสมมุติบทกการนิเทศการศึกษาของกลุ่มโรงเรียน ส่วนใหญ่มีสมมุติ
บทกการนิเทศการศึกษาเป็นรูปเล่มโดยเฉพาะ ผลการปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย และ
ไม่มีปัญหาและอุปสรรคในด้านดังกล่าว

4.5 ด้านการรายงานผลการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน ได้สรุป รายงานผลตามแบบฟอร์มที่กำหนด เพื่อส่ง ไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลจากทางโรงเรียนเป็นอย่างดี และได้จัดทำเป็นรายงานสรุปตามแบบฟอร์มที่กำหนดให้ ทั้งนี้ยังพบปัญหาว่า ไม่สามารถรายงานผลได้ตรงตามเวลาที่กำหนด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการศึกษากระบวนการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน มีประเด็นสำคัญที่ควรอภิปรายดังต่อไปนี้

1. กระบวนการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ในปีการศึกษา 2532

1.1 สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ผลการวิจัยพบว่าประธานกลุ่ม และ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยการวิเคราะห์จากรายงานผลสรุปด้านต่างๆ ในรอบปีที่ผ่านมา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ได้กำหนด แนวปฏิบัติในการสรุปและรายงานผลการปฏิบัติงาน ให้กลุ่มโรงเรียนถือเป็นแนวปฏิบัติทุกสิ้นปี การศึกษา จึงทำให้ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ศึกษาข้อมูลเพื่อให้ทราบสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศการศึกษา โดยการวิเคราะห์จากรายงานผลสรุปด้านต่างๆ ในรอบปีที่ผ่านมา

1.2 การวางแผน การกำหนดทางเลือกและการจัดทำโครงการ ผลการวิจัยพบว่าประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติโดยการจัดให้มีผู้รับผิดชอบโครงการ ทั้งนี้เนื่องมาจากการปฏิบัติตามหลักการบริหารงาน เพื่อให้การจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาบรรลุผล ซึ่งวไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530) ได้กล่าวถึงลักษณะของโครงการนิเทศการศึกษาว่าควรประกอบด้วยรายละเอียดต่างๆ หลายประการ และที่สำคัญจะขาดเสียมิได้คือ การกำหนดว่าใครจะเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับผิดชอบโครงการคิดหาวิธีการและ

กำหนดแบบแผนในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ (สมพร สุขเกษม, 2526) ดังนั้นประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่จึงกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบโดย การนิเทศการศึกษามากกว่าวิธีปฏิบัติอื่นๆ

1.3 การสร้างเครื่องมือ การกำหนดวิธีการในการนิเทศการศึกษาภายใน กลุ่มโรงเรียนผลการวิจัยพบว่า ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดย การใช้เครื่องมือในการตรวจติดตามการปฏิบัติงานที่กลุ่มสร้างขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารการ ศึกษา ระดับสูงของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่านได้เล็ง เห็นความสำคัญของการนิเทศ การศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารโรงเรียนครูและบุคลากรทางการ ศึกษา เพื่อให้บรรลุผลในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น โดยเหตุนี้ผู้บริหาร ระดับสูงจึงให้มีการสนับสนุนกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นอย่างมาก ดังจะ เห็นได้จากการ จัดอบรมด้านการนิเทศการศึกษาให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและ คณะครูในโอกาสอันสมควร

จากการเล็งเห็นความสำคัญของการนิเทศการศึกษาของทุกฝ่าย ทำให้ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่านกำหนดวิธีการในการนิเทศการศึกษา โดยการ จัดสร้าง เครื่องมือในการนิเทศขึ้นเองภายในกลุ่มโรงเรียน เพื่อแก้ปัญหาและสนองความต้องการใน การพัฒนาการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มโรงเรียน อันเป็นหลักการที่สอดคล้อง กับหลักการนิเทศการศึกษา ซึ่งมุ่งหมายให้เป็นการแก้ปัญหาร่วมกันในการที่จะทำให้การจัด การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (นิพนธ์ ไทยพานิช, 2531)

1.4 การปฏิบัติการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน จากผลการวิจัยพบ ว่า ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยการประชุมชี้แจงคณะผู้นิเทศ ทั้งนี้ เนื่องมาจากการประชุมชี้แจงจะเป็นการเปิดโอกาสให้คณะผู้นิเทศ มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทาความเข้าใจในเรื่องการปฏิบัติงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอนี้เกี่ยวกับขั้นตอนการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527) ที่ให้มีการประชุมคณะทำงานและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดปัญหาและแนวทางปฏิบัติต่างๆ ที่จะปรับปรุงด้านการเรียนการสอนภายในกลุ่ม โรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 การประเมินผลและการจัดทำรายงานผลการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนผลการวิจัยพบว่า ประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติโดยแจ้งให้ทราบด้วยการบันทึกลงในสมุดนิเทศของโรงเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอกำหนดแนวปฏิบัติให้กลุ่มโรงเรียนจัดทำสมุดบันทึกการนิเทศการศึกษให้เป็นรูปแบบเดียวกัน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน, 2532) จึงทำให้ประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามการประเมินผล และการจัดทำรายงานผลการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนด้วยวิธีดังกล่าวมากกว่าวิธีอื่น ๆ

2. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษา ภายในกลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน ในปีการศึกษา 2532

จากผลการวิจัยพบว่า ประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่อง ขาดความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่ม ปัญหาในเรื่องงบประมาณที่จัดสรรให้ไม่เพียงพอ และปัญหาเรื่อง ไม่มีเวลาในการออกปฏิบัติการณ์นิเทศ เพราะ มีงานประจำมาก

เกี่ยวกับปัญหาเรื่อง ขาดความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนมีภารกิจที่ต้องปฏิบัติมาก โดยเฉพาะงานด้านธุรการและการเงิน ซึ่งผู้บริหารต้องรับผิดชอบโดยตรง และหากผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้ผิดพลาด จะปรากฏความผิดอย่างเด่นชัดมากกว่าการบริหารงานด้านอื่น ๆ (สนานจิตร์ สุนทรทรัพย์, 2527) ดังนั้น การปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานวิชาการจึงมักเป็นงานที่ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุวัทย์ มูลคำ (2528) ที่พบว่า ผลกระทบในการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาประการหนึ่งคือ ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรภายในกลุ่มให้ความสำคัญร่วมมือน้อย

นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนอาจถือว่าการปฏิบัติงานวิชาการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา เป็นหน้าที่โดยตรงของศึกษานิเทศก์ ตัวผู้บริหารโรงเรียนเองเป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุนให้การนิเทศการศึกษาดำเนินไปด้วยดี จึงทำให้เกิดปัญหาเรื่องการขาดความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียน

เกี่ยวกับปัญหาเรื่องงบประมาณที่จัดสรรให้ไม่เพียงพอ ทั้งนี้เนื่องมาจากงบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญและจำเป็น ในด้านการไปเยี่ยมเยียนและนิเทศโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่ม ซึ่งต้องใช้จ่ายในการเดินทางไปแต่ละครั้ง นอกจากนี้ ยังต้องใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อบริการความรู้แก่ครูภายในกลุ่ม แต่ทางสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ จึงทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้น โดยเหตุนี้จึงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมพร สุขเกษม (2526) ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน คือ การขาดงบประมาณ ดังนั้น การดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนจะประสบผลดีขึ้น หากได้รับการสนับสนุนในเรื่องงบประมาณให้เพียงพอแก่การดำเนินการ

เกี่ยวกับปัญหาเรื่อง ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนไม่มีเวลาในการออกปฏิบัติการณ์นิเทศเพราะมีงานประจำมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียน ต้องปฏิบัติภารกิจในด้านการบริหารงานในโรงเรียน และบริหารงานในฐานะประธานกลุ่ม นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติงานในด้านการผลิตสื่อ อุปกรณ์การสอน เพื่อให้บริการแก่ครูภายในกลุ่มโรงเรียนอย่างเพียงพอ และยังต้องทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการวางแผนการปฏิบัติงานภายในกลุ่มโรงเรียน และปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2532) ซึ่งจากปัญหาดังกล่าว จึงสอดคล้องกับข้อค้นพบของ สุวิทย์ มูลคำ (2528) ที่พบว่า สาเหตุที่ทำให้การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยประการหนึ่งคือ บุคลากรภายในกลุ่มมีภารกิจอื่นมาก เช่น มีงานสอนประจำ และต้องเข้ารับการอบรมครูประจำการ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารของกลุ่มโรงเรียนเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารของกลุ่มโรงเรียน เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน พบว่า ประธานกลุ่มและ เลขานุการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาได้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ เนื่องมาจากการปฏิบัติงานด้านดังกล่าว จะมีแนวปฏิบัติจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เป็นหลักปฏิบัติ จึงทำให้การปฏิบัติงานดำเนินไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้อง ส่วนวิธี

การปฏิบัติ ประธานกลุ่มและเลขาธิการกลุ่มโรงเรียนได้จัดทำในรูปแบบปฏิบัติการเป็นรูปเล่มตามแบบฟอร์มของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ โดยมีเมตต์บันทึกการนิเทศการศึกษาเป็นหลักฐานการปฏิบัติงาน และได้สรุปผลการนิเทศตามแบบฟอร์มดังกล่าวด้วย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน

1. ควรให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแก่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยการจัดฝึกอบรม, สัมมนา, จัดบรรยาย, ประชุมเชิงปฏิบัติการ ฯลฯ เพื่อให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่าย อันจะส่งผลให้การนิเทศการศึกษาบรรลุเป้าหมาย
2. ควรส่งเสริมสนับสนุนการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนโดยเพิ่มบุคลากรให้มีจำนวนมากขึ้น กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน และควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ตลอดจนส่งเสริมให้มีสื่อและเครื่องมือในการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาเหมาะสมและสอดคล้องกับกระบวนการนิเทศการสอนภายในกลุ่มโรงเรียน
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการในด้านการศึกษาในกลุ่มโรงเรียนของผู้รับการนิเทศ